

Szerkesztőség:

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22

(József főherceg-ut.)

Sürgőny cím: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre ... .. 960 Lej

Fél évre ... .. 480 Lej

Negyed évre ... .. 240 Lej

Havonta ... .. 80 Lej

Hirdetések díjszabás szerint

Egyes szám ára 5 lej,

vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 50 banival több

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

A stabil lej.

Ez év közepén, a májusi nagy lejkrízist követően a kormány irásbeli ankétot rendezett a revalorizáció, vagy stabilizáció kérdésében. A megkérdezett nagyobb pénzintézetek és gazdasági testületek közül mindössze három nyilatkozott a revalorizáció mellett: a Banca Nationala, a Banca Romaneasca és még egy bucaresti-i bank. A két utóbbi a fokozatos revalorizációt és egy bizonyos ponton túl a stabilizációt ajánlotta. A többi nyolc vélemény viszont a stabilizációt kívánta és pedig egyesek olyan árfolyamon, amely ma már túlhaladott álláspontot jelent: pl. 1000—1100 font sterlinges árfolyamon, vagy 2.50-es svájci kurzuson. Azóta a közvélemény még jobban megértelte a stabilizáció gondolatát és hogy a Népszövetség kiküldötte — bizonyára a kormány meghívására — Bucurestiben megjelent, azt mutatja, hogy már a kormány is elérkezettnek látja a stabilizáció ösvényének megépítését.

A stabilizációnak eddig különböző példái vannak. Az egyik mód — Ausztria, Magyarország és Németország példája, — ahol a stabilizáció a Népszövetség közreműködése mellett felvett külföldi kölcsön segítségével történik, de a Népszövetség ellenőrzésének gyakorlásával. A másik mód — a belga példa, — amikor a stabilizációt a jegybankok hajtják végre megfelelő biztosíték lekötése mellett. Végül a harmadik mód, — Csehszlovákia és Jugoszlávia példája — amikor a stabilizáció ilyen külső akció nélkül folyik le.

Kétségtelen, hogy Románia gazdasági presztizsének a két utóbbi mód felelne meg. Kérdés azonban, hogy ettől Románia nem készt el? Csehszlovákia mindjárt a koronabevételt után radikális eszközökkel csinálta meg valutavédelmét, Jugoszlávia pedig közel két év óta követett erélyes import-megszorítás által tudta valutájának külföldi árfolyamát meg háromszorozni és felszinen tartani. Az import-vámok felemelését és az export-vámok leszállítását Románia is megcsinálta, de már elkésetten ahhoz, hogy pusztán ezzel a stabilizációt megvalósíthassa.

Romániának tehát feltétlen szüksége van külföldi kölcsönre, hogy a stabilizációt állandóan alátudja támasztani. A Népszövetség utján való stabilizációtól bizonyos körök joggal idegenkednek, mert ez, bármily enyhe formában is, de sértene Románia presztizsét.

Viszont az is kérdéses, hogy a Népszövetség nélkül lehetne-e Románia valutájának stabilizációja érdekében a jegybankoknak olyan együttműködését létrehozni, mint a belga frank stabilizációjánál történt. Az sincs kizárva egyébként, hogy egy nagy bank — pl. az angol Midland Bank — vagy egy külföldi pénzcsoport nyújtana Románia részére a sta-

bilizációs kölcsönt. Annyi bizonyos, hogy ily kölcsön nélkül már a stabilizáció aligha valósulhat meg. És még egy körülmény fontos: a stabilizációs kölcsönt még tavasz előtt nyélbe kell ütni, amikor az export-kampány véget ér, viszont az áruimport fokozódni kezd, tehát amikor a stabilizáció nélkül a lej nem igen tarthatná meg eddig elért és még esetleg

elérendő kedvező árfolyamát.

A kulisszák mögé nem látunk, de hogy valami ott történik, azt érzi mindenki. A legközelebbi hetek világosságot fognak hozni a lej jövő sorsára. Létfeltételünk az, hogy stabil nyugvópontra jusson a pénzünk és árfolyamának hullámzása ne rendíthesse meg minduntalan az ország gazdasági életét.

Egységes politikai front a lej érdekében

Fantasztikus ellenzéki híradások a kormány jövő eshetőségeiről.

(Bucuresti, november 12.) Iorga ismeretes tegnapi nyilatkozata után, amely még a lehetőségét is kiküszöbölte annak, hogy Iorga kollaborációra lépjen a kormány, az ellenzéki sajtó most megint a Goldis-párt ellen próbálja kiéleznit a hangulatot a kormány-párt. A kampányban a vezérszólamot a Cuvantul viszi: Most már kétségtelen, hogy Goldis László és pártja a trójai faló szerepét játszották a kormányban — írja a Cuvantul — s különösen Goldis László személye volt jó arra, hogy egy és ugyanazon időben Averescu a liberálisok, Maniuék és Iorgák ellen hadakozzék vele, sőt Goldisra, Lupasra és Lapedatura háritotta mindazon megoldott súlyos problémák következményeit, amelyek a konkordátum és a költségvetési kérdés körül tornyosultak a kormány felett. De talán nem is annyira Averescu gyengesége, mint Goga belügyminiszter határozott kívánsága következtében történt mindez s hogy Goga mennyire szeretne megszabadulni Goldiséktől, azt mi sem bizonyítja jobban, hogy hónapokon keresztül presszionálta a Goldis-párti minisztereket a néppártba való belépésre. Amikor pedig ez — Goldis László kivételével — megörtént volna, maga Goga állt el tőle, de nyilván csak azért — fejtegeti tovább fantasztikus következtetéseit a Cuvantul — hogy most ismét ezzel a határozott kívánságával lépjen elő. Ezúttal azonban már sokkal komplikáltabb az eset — véli a lap. — Lapedatu és Lupas ugyanis újban hallani sem akarnak a néppártba való belépésről s inkább készek kilépni a kormányból, de Goldist nem hagyják cserben, aki viszont a legmesszebbmenő szolidaritást vállalta hűvel szemben. Ez a körülmény aztán — Goga akciója következtében természetesen — bizonyos ellenhatást váltott ki Goldisék iránt a néppártban, mondja a Cuvantul, sőt egyúttal tart tőle, hogy Averescu, helyesebben Goga akadémikusodása esetleg végső lépésre kényszeríti Goldisékat, ez a fordulat pedig — jószólia a lap — a kor-

mány teljes bukását jelentené.

A lej legutóbbi átmeneti sülyedése erőteljes védekezésre késztette a kormányt. Averescu miniszterelnök ebben a kérdésben tárgyalásokat kezdett és támogatásra kérte fel az ellenzéki pártokat is. A miniszterelnök ugyanis egy közös politikai front háttérrel tervezi a lej esetleges esése elleni óvintézkedések megtételét s erre vonatkozólag — a Cuvantul szerint — már némi megállapodások is létesültek a kormány és az ellenzéki pártok között. Előszörnek Iorga ajánlotta fel támogatását s a liberálisok után Maniu is hajlandónak mutatkozott az alianszba való belépésre. A nemzeti-parasztpárt részéről a tárgyalásokat Lupu dr. vezeti, aki erélyesen állást foglalt a lej stabilizálása mellett s így pártjától felhatalmazást kapott a kormányval való ebbeni megegyezések megkötésére. A Cuvantul értesítése szerint ezeken a tárgyalásokon Averescu állítólag kollaborá-

ciós ajánlatot is tett volna a nemzeti-parasztpártnak, mely kérdésre vonatkozólag azonban Lupu dr. nem adott határozott választ.

(Bucuresti, november 12.) Illetékes helyen megcáfolják azt a hírt, hogy a kormány és a nemzeti-parasztpárt között megegyezés jött létre a lej stabilizálása érdekében. Miután a nemzeti-parasztpárt hűve a stabilizációnak, támogatni fogja a kormányt ebben az operációban anélkül, hogy erre külön megállapodásra volna szükség.

Bucuresti-i jelentés szerint a trónbeszédben bejelentendő törvényjavaslatok sorában szerepel a büntető kódexek egyesítése, a sajtótörvények egységesítése, a munka szabályozása és az állampolgársági törvény módosítása. A parlament programja karácsonyig a következőképpen alakul: felirati vita, pénzügyi javaslatok és a költségvetés. Amennyiben még idő marad, más kisebb törvényjavaslatok is sorra kerülnek.

Olaszország ratifikálja a besszarábiai konvenciót

(Bucuresti, november 12.) Az Adeverul és a Politica című lapok foglalkoznak Badoglio tábornagynak a Vitéz Mihály-rend lovagjainak tiszteletére tartott udvari ebéden, valamint legutóbb Kisevben mondott beszédével, amelyekben a tábornagy a besszarábiai konvenció közeli ratifikálását helyezi kilátásba. A lapok megállapítják, hogy Badoglio, mint az olasz vezérkar főnöke, csakis kormánya előzetes beleegyezésével tette meg nyilatkozatát, mert nem kockáztathatja meg, hogy esetleg dezavudják. Ebből az következik, hogy az olasz kormány teljesíteni fogja az olasz-román egyezményben vállalt kötelezettségeit és mindenekelőtt megkísérli Moszkvában, hogy a szovjetet rábirja a jelenlegi helyzet elismerésére.

Gratz Gusztáv lesz

a belgrádi magyar követ.

A jugoszláv-magyar szerződés tárgyalásait Gratz vezeti.

(Belgrád, nov. 12.) Belgrádi diplomáciai körökben úgy tudják, hogy a belgrádi magyar követség vezetését a legközelebbi jövőben Gratz Gusztáv dr. volt magyar külügyminiszter fogja átvenni. — Gratz dr. néhány nappal ezelőtt — amint már közöltük — Belgrádban tartózkodott és ez alkalommal

érintkezésbe lépett a jugoszláv politikai élet vezetőivel és onnan a legjobb impressziókkal távozott. Gratz belgrádi követté való kinevezésének az a célja, hogy ő álljon az élén magyar részről a jugoszláv-magyar szerződési tárgyalásoknak. Ezt a hírt megerősíteni látszik a budapesti lapoknak az az értesítése, hogy a magyar kormány a belgrádi követi állást nagyszólyu politikussal akarja betölteni, ami már sejteit, hogy Gratz Gusztáv kinevezéséről van szó.

Amerika, fogadtatásom s az Ismeretlen Katona sirja

Irta: MARIA, Románia királynéja.

Éjfel pifantottam meg először Washington. Caryl nagyherceg-nő sokat beszélt már nekem a város szépségeiről, mégis mélyeséges benyomást tett rám az állomás-épület, amely olyan, mint egy nagy ünnepély számára készült csarnok. Különösen megcsodáltam színes kőből épült falait.

Az elmök nevében az állomásom Mr. Kellog, Amerikának volt londoni nagykövete és felesége fogadott. Ennek nagyon örültem, mint hogy régi barátság fűz bennünket össze, hiszen Lord és Lady Astor angliai otthonában, Cliveden kastélyában gyakran találkoztunk.

Természetes, hogy itt is áldozatul kellett esnünk tirannusainknak: a fotoriportereknek, akik valósággyorstízelést indítottak ellenünk. Mindenfelé magasan lobogott a magnéziumfény. Amikor a népes uccákon keresztül a városba hajtottunk, szép lovascsapat kísért bennünket és a polgárok meleg ünnepelésben részesítettek bennünket, pedig már későre járt az idő, az eső is esett és nagyon hideg volt.

Nagyon szépen találtam a Capitolium fehér márványépületét, amelynek kupolája úgy volt kiválgitva, mintha holdfény süttött volna. Soha életemben nem láttam ennél szebb világítási effektust. — Ugy hatott rám, mint a kő ragyogva és magamban ismét mélyen meghajoltam az amerikai géniuszt előtt.

A román követségre hajtatunk. A ház maga nagyon kedves. A hall ki van kövezve és az egész lépcsőház vörös dáiák pompájában várt reánk. Jobban rendezett, kedvesebb fogadtatást sehol sem láttam, a bennem élő művész- és kertészlelek egyaránt el volt ragadtatva a vörös szín nagyszerűen halmozott impozáns tömegétől. Kényelmes szobákba kísérték, a hó ugra a virágok valóságos erdejét találtam. Orchideák, lilomok és delphiniumok borították el az egész szobát. A virágok között itt-ott gardénia tűnt fel, pedig ez a virág ezen a vidéken nagyon ritka, nem is tudom, honnan sejtették meg, hogy szeretem.

A fogadtatás láttára egészen elfelejtettem fáradtságomat és a nap izgalmait. Most már csak az volt a kívánságom, hogy máhám idejére érkezzenek meg és átöltözhessem a dínérhez. Sok diplomata és néhány jóbarátunk volt hivatalos. Gyermekeim az egész idő alatt ki-bejárnak szobámba, valamennyien jókedvűek és vidámak voltak. Az ut és a fogadtatás eseményeit beszélték meg s vitatkoztak az események nap különböző részletei felett.

Dinvara dínér-je elegáns volt és az ételek is nagyon jót voltak. Kellemes beszélgetés közben telt az idő. Csomagjaink is kelő időben érkeztek meg és az a nagy románás, amely öltözködés közben egjobban az idegeimre megy és eginkább megbontja lelki békémet és ami az utazások legkellenebb velejárója, elmaradt.

Nagyon kellemes érzés volt régi, értékes barátok közt élni, akiket még régi, tragikusabb és korolyabb napokban ismertem meg. Ielison Cromwell, Anderson zre-

des, Ament ezredes és mások nagyban igyekeztek, hogy az élet mosolygó oldalát mutassák meg nekem. Kedves arcukra pillantva mégis sok tragikus, rosszlelkű vizió tolazkodott lelki szemeim elé. Nem Anderson volt-e az, aki a kór házak ezerein keresztül hiúségesen kísért? Az amerikai Vöröskereszt csodálatos segítőkése nélkül ezekben a napokban nem tudtunk volna helytállni és csak az ő segítségükkel tehetünk csodákat a szomorú jassy-i visszavonulás idején.

Ament a Hoover-féle élelmiszerakcióban dolgozott. Nemi ő volt-e az, akivel városról-városra utaztunk és nagy élelmiszerelosztó telepeket szerveztünk éhező parasztyermekek számára, akik így legalább naponta kétszer meleg ételhez jutottak? Mennyire örültünk akkor, ha nagynéha egy-egy elégedett, vidám arcot láttunk!

Cromwell-el először Párisban találkoztam 1919-ben, a hadirok-kantak között. Most pedig valamennyien mosolyogva ülünk együtt és boldogok vagyunk, hogy békességben találkoztunk amerikai földön. Dínér után nem is beszélgettünk soká, mert valamennyien szükségét éreztük a jól megérdemelt pihenésnek. Reggel hét óráig aludtam, amikor a tükárnóm felbresztett és még ágyban fekve lediktáltam neki sok olyan dolgot, aminek megírását már nem halaszthattam tovább. Reggel után Arlingtonba mentünk ki. Annak dacára, hogy utközben meghültem és egészségi állapotom nem javult, mégis rávettem kísérrömet, hogy nyitott aróban utazunk, mert nem akartam a vidék szépségeiből semmit elveszteni.

Arlingtonban katonai előkel-

Nagyszabásu lesz a katolikus nap Aradon.

Az aradi katolikus egyházközség felhívása.

(Saját tudósítónktól). Nagy érdeklődés mutatkozik Aradon és a szomszédos községekben a nov. 14-én, vasárnap tartandó katolikus nap iránt, amelynek — eltekintve vallásértékes és hitbuzgalmi jelentőségétől — különösen az ad érdekességet és fontosságot, hogy Aradvárosának mindenkor megértő és türelmes katolikus vezetősége ezen ünnepségre nemcsak saját híveit, hanem felekezetre való tekintet nélkül Aradváros minden veleerző polgárát meghívta és szívesen látja.

A katolikus egyházközség vezetősége a kölcsönös felekezeti megértés alapul, régi szokásához híven felkéri a Boulevardul Regina Maria-ut tisztelt háztulajdonosait és lakóit, hogy ablakaikat délután 5 órakor, az egyházmegye főpásztorának vezetése alatt tartandó körmenet alkalmával ki-világítani szíveskedjenek.

A vasárnapi katolikus nap teljes programja különben a következő:

I. November hó 14-én, délelőtt 9 órakor ünnepi nagy mise a minorita atyák plébánia templomában. Tartja: Pacha Ágoston apostoli kormányzó.

II. d. e. 10 órakor a Kulturpalota nagytermében: 1. A kat. nap ünnepélyes megnyitása, Schill Jó-

ségek fogadtak. Örömmel láttam, hogy kíséremmel ugyanaz a lovas csapat volt kirendelve, amely előző este a városba kísért be. Néhány katonára, sőt néhány lóra is jól emlékszem. Azt hiszem mindenki tudja rólam, hogy szeretem a lovakat és semmi sem okozhatott volna nekem nagyobb örömet, mint hogy ezeket a gyönyörű paripákat nézhettem, amelyek autóm mellett galoppoztak.

Nagyon meglepett az arlingtoni katonai temető szépsége. Láttam már sok szép temetőt, de egyik sem volt elgondolásban és kivitelben ehhez hasonlítható. Az egész nagy területen, ahol pedig annyi hős alusza örök álmát, sehol nem látni semmi szomorút. — Zöld gyeptájak, lombos fák és széles, jól ápolt utak szépsége maradt meg bennem, mint olyan emlékek, amelyet sohasem fogok elfelejteni. A háborús emlékmű: nemes egyszerűségű, klasszikus vonalú és elhelyezése olyan, hogy az egész vidéket uralja.

A templomból kilépve, előttem állt az Ismeretlen Katona sirja... Életemben semmi se rázott még így meg. Mélyeséges meghatottsággal hajtottam meg a fejemet és imádkoztam annak az anyának a fiáért, akinek már nincs neve és magam előtt láttam azt a másik sírdombot, amely messze Romániában van s amelyet ugyanilyen módon tisztelnék meg. A katonaság sortűzet adott és én román színekkel díszített koszorúmat letettem arra a megszentelt köré.

Inneu Mount Vernoun felé rohantunk, az őszi színekbe öltözött mezők közt huzódó tükörsima országúton. Nagyon jól esett a vad rohanás a friss éles levegőn.

Nagyszabásu lesz a katolikus nap Aradon.

Az aradi katolikus egyházközség felhívása.

zsef pápai kamarás, az aradi róm. kat. egyházközség világi elnöke által. 2. A kat. Népszövetség hivatalosa és jövője. Előadó: Szilágyi M. Dózsa premontrei tanár, az erdélyi kat. népszövetség igazgatója. 3. A katolicizmus világtárgó jelentősége. Német nyelvű előadás, tartja Blaskovics Ferenc pápai prelátus, nagyprépost. 4. A keresztény erkölcs szociális ereje. Előadó: dr. Prohászka László, az aradi róm. kat. egyházközség elöljárósági tagja. 5. Assisi szent Ferenc mint oktató és nevelő. Előadó: dr. Monay Ferenc aradi róm. kat. plébános, az aradi róm. kat. egyházközség egyházi elnöke. 6. Leiki vitaminok. Előadó: Schill József, az aradi róm. kat. egyházközség világi elnöke. 7. Zárszó. Tartja Pacha Ágoston, apostoli kormányzó.

III. November hó 14-én, délután fél 4 órakor a kat. gimnázium nagytermében: 1. Amerikai véreink vallási élete. Előadó: Siebig Frigyes esperes, glogováci róm. kat. plébános. 2. Sz. Ferenc „Naphimnusa”, szavalja: Szauer Ella. 3. A nő munkája az erköcsi világ újratemtésében. Előadó: Iktich Augusztina szociális nővér. 4. Sz. Ferenc a természetben, szavalja: Crasnic J.-né. 5. Kialvó családi tüzhelyek. Előadó: Fischer

Ha bőrbetegségben szenved, használja a CADUM-KENOCSÓT

Aladár, az aradi róm. kat. gimnázium igazgatója.

IV. Istentisztelet a minorita atyák plébánia templomában, utána gyertyás körmenet és a legfelsőbb Oltárszentség ünnepélyes körülhordozása, a körmenetet vezeti Pacha Ágoston ap. kormányzó.

A katolikus nappal kapcsolatban az Aradi Katolikus Kör ezton értesíti t. tagjait, hogy Pacha Ágoston apostoli kormányzó ur Öméltósága szombatán este fél 7 órakor a kört meglátogatja. Kérjük a t. tagokat, hogy a fogadásra este 6 órakor a körben megjelenni szíveskedjenek.

A vasárnap délutáni eucharisztikus körmenethez a Kör tagjai délután fél 5 órakor a templomban gyülekeznek. Bejárat az udvar felől.

Véget ér

az angol szénsztrájk.

(Páris, november 12.) Szenzációs hírt közöl a Matin ma reggeli utolsó kiadásában, amely szerint az angol szénsztrájk, amely már hónapok óta huzódik és igen jelentős anyagi károkat okozott nemcsak Anglia, hanem egész Középeurópa közgazdaságának, ma véget ért. A lap szerint tegnap tíz órakor a kormány, a bányatulajdonosok és a bányamunkások megbízottai közös konferenciára gyűltek össze. A megbeszélés öt óra hosszat tartott és azzal az eredménnyel végződött, hogy elfogadták a kormány legutóbbi tett közvetítő javaslatát. E szerint a javaslat szerint a bér-egyezményeket kerületenkint kötik meg, az esetleg felmerülő nézeteltérések felett pedig országos döntőbírósg ítélik. Délután megkezdődnek a tárgyalások a munka felvételének módozatairól és holnap reggel valamennyi bányában megkezdődik a munka.

Londoni jelentések viszont arról számolnak be, hogy a bányászok bizalmi férfai csak ma döntenek a kormány szénbizottságának javaslatára felett és a kormány is ma terjeszti be azokat a törvényjavaslatokat, amelyek az országos döntőbírósg megalakulására vonatkoznak. Ma délelőtt az alsóházban a kormány képviselője hivatalos számadatok alapján jelentést tett azokról a jelentős veszteségekről, amelyek Angliát a szénsztrájk következtében érték. A jelentés szerint a szénsztrájk 126 millió font kárt okozott.

— Constantinescu volt miniszter állapota válságos. Bucurestiből jelentik: Constantinescu volt földművelésügyi miniszter állapota aggasztóra fordult.

Kivégezték Lederer Gusztáv volt csendőrfőhadnagyot

Ma reggel kilenc órakor volt az akasztás. — Az utolsó ut, az utolsó szó.
Lederer felesége a kivégzés idején őrjöngeni kezdett börtönében.

(Budapest, november 12.) Hosszu, kétségbeesett gyötördéssel átkindított éjszaka után Lederer Gusztáv volt csendőrfőhadnagy ma megbűnhődött súlyos, nagy vétkeiért. Ugy mondják, gyenge akaratú ember volt, akit bűnös, szöke Éváia iránt érzett lángoló szerelme vitt bele az utóbbi évek legborzalmasabb büntényébe, aki talán embervértől vöröslő kezekkel is, gondolatban szeretett asszonyát ölte és aki egy rettenetes siralomházi éjszakán lekötött meg minden bűnéért és fizetett meg nagy szerelméért. Mert borzalmasabb büntetés az utolsó éjszaka, mint az a néhány perces kínlás, míg a halhatatlan lélek elszakad a bűnös testtől. Az utolsó éjszaka, amikor emlékebe idéződik az egész Mult, a rövid, még előtte álló borzalmas jövő, amelyet a kínos jelentől csupán néhány óra választ el. Nem az akasztással, hanem ezalatt a néhány óra alatt bűnhődött meg Lederer Gusztáv volt csendőrfőhadnagy Kófelka Ferenc meggyilkolásáért...

A gyilkos csendőrfőhadnagy kivégzéséről és az azt közvetlenül megelőző eseményekről budapesti tudósítónk a következőket jelent:

A siralomházban.

A házastársak tragikus találkozás után Lederert a siralomházba kísérték. A siralom a Margit-körút hosszú épületének földszinti utolsó cellájában. Valamivel nagyobb a magáncelláknál. Berendezése egy asztal, két szék, vaságy és szalmazsák. A siralomházban elsősorban a fogház gondnoka kereste fel és megkérdezte a halálraítélteit, hogy kíván-e valami enni- vagy innivalót. Lederer kijelentette, hogy nem kér semmit. Ebédre a foglyoknak járó rendes ebédet kapta, amit eddig is evett. Étvágya nem volt, de azért néhány falatot szemmel látható erőlködéssel lenvelt. Ebéd után érkezett meg a fogházba a katonai lelkész. Ezenesen a siralomházba kísérték. Lederer örömmel fogadta a papot és szívesen vette a vigasztaló szavakat. Egvébként teljes egykedvűséggel viselkedett. Egész nap alig hallatta a hangját. A hozzáintézett kérdésekre elszoruló, tompa hangon alig egy-két szóval válaszolt. Az asztal mellett ült mozdulatlanul és fejét két tenyerébe támasztva, bámult a fehérre festett falra.

Tíz Memphis cigarettá.

Délután egy ismerőse jelentkezett a fogház parancsnokánál azzal, hogy beszélni szeretne Ledererrel. Flóirás szerint megkérdezték Lederert, hogy akaria-e az illetőt fogadni. A halálraítélte csendőrfőhadnagy csak intett a fejével, hogy nem. Majd hozzátette:

— Senkivel nem akarok beszélni. Estefelé ismét megkérdezték, hogy mit akar vacsorázni. Nem kért külön semmi ételt, csak cigarettát kért. Néhány perc múlva tíz memphis-cigarettát adtak be a cellába. Lederer mohón gyújtott rá a cigarettára, alig szippantott azonban néhányvat, a sarokba vágta a cigarettát. Időnkint fel-felugrott a helyéről és néhány lépéssel föl és alá mérte a siralomház padlóját, majd újból visszahült.

Senki a családtagok közül.

A cellában két fegyveres katona tartózkodik. Ezeket az őrköt órán-

kint váltják és kötelességük arra vigyázni, hogy a halálraítelt kárt ne tegyen magában. Feltűnést keltett, hogy Lederert családtagjai közül senki sem kereste fel. Még Sándor öccse, aki pedig Budapesten tartózkodik, sem kísérelte meg, hogy bátyjától búcsút vegyen. Ugy látszik, még mindig nem bocsátotta meg bátyjának azt, hogy ebbe a főtelmes ügybe belekeverte.

Kugel János dr., Lederer védője, a kora délutáni órákban kegyelmi kérvényt nyújtott be közvetlenül a kabinetirodához. A kegyelmi kérvénynek azonban semmi eredménye sem lett.

A gyötrelmes éjszaka.

Felvirradt a kivégzés reggele. A kíváncsiak hatalmas tömege gyűlt össze ma kora reggel a Margit-körúti katonai fogház előtt, asszonyok, férfiak, gyermekek tolongtak, hogy minél közelebb lehessenek az akasztás színhelyéhez. A fogház kapujában az öröknek valóságos harcra kellett vinniük a borzalmakról megrészegetett, hisztérikus tömeggel, amely mindenáron halált akart látni, gyönyörködni az utolsó vonaglásokban. A szigorú őrköt azonban csak azokat engedték be a kapun, akik a szabályszerű meghívókat mutatták fel. Körülbelül háromszázan gyülekeztek össze a fogház hátsó udvarán, ahol már készenlében állott a hatalmas akasztófa. Remegő kíváncsisággal várták, míg az óra elűti a kilenct, Lederer Gusztáv életének utolsó óráját. Közben pedig hallgatták a jólétesültek elbeszélését a halálraítelt utolsó órájáról:

— Az utolsó éjszakán alig aludt valamit — mesélték — egész éjjel leveleket írt és közben-közben zokogásra fakadt.

Mintha a részvét utolsó szikrája is kialudt volna az ottlevők közül, a szemekből csupán a kíváncsiság és szenzációvágy sugárzott. És benn a fogház kietlen siralomházában sötét karikákkal szemel alatt, letörve, meggyötörtten beszélgetett a halálraítelt védőjével. Átadta neki utolsó éjszakaijának munkáját, nyolc levelét, feleségéhez, rokonaihoz, barátaihoz és várta az utolsó óraitést, amelyet még hallani fog. Ez is elérkezett és Lederer Gusztáv mohón hallgatta a tompa ütések: Egy... kettő... három... négy... öt... hat... hét... nyolc... kilenc... Az óra elérkezett...

Az utolsó szó.

A lutheránus táborigazgató már kora reggel megadta az utolsó vigaszt és most újra bejön, elkísérje az utra. Kiviszik Lederert a fogház hátsó udvarára. Lederer nyugodtan lépked, csak akkor torpan meg, amikor meglátja az előtte magasló akasztófat. Minden rangjelzéstől megfosztott közlegényi uniformisban áll és némán hallgatja végig az Apáthy ezredes-hadbíró által felolvasott ítéletet. Feszült várakozás fut végig a halotti csendben álló nézőkön, akiknek szemel szinte beisszák a sáppadtan álló halálbamenő alakját. Az ítélet felolvasása befejeződik, a hadbíró átadja Lederer Gusztávot Gold Károly állami hóhérnak. Megkötözik lábát, majd a

kezéhez nyulnak a pribékek. Ebben a pillanatban esküre emeli kezét és azt mondja:

— Jelentem alásan...

A kivégzés.

Dermedten hallgatják az utolsó szavakat. Vajjon mit jelenthet még Lederer Gusztáv életének utolsó percében? Várják a beszéd folytatását, de nincs tovább. A halálbamenő hangja elcsuklik, zokogásba fullad és elhallgat... A nyakára illesztik a kötelet. A többi már pillanatok műve... Lederer Gusztáv szemel körülrepülnek a kis udvaron, még egyszer, utóljára beszívják szemel a nap sugarat, az eget, az emberek arcát, az életet és... vége. A szármoly kiröppen lábai alól, arca kékes-lilás színt vesz fel, egy horgás... vége...

— Az ítélet végre van hajtva — jelent Gold Károly, a hadbírónak.

A halál.

A tömeg mozdulatlanul áll. Sokan szeretnének odaszaladni, meg nézni, de lábuk odagyökerezett a medves földhöz. A katonarvos megy a kivégzethez és halotti csendben jelenti:

Hogyan kapja meg Budapest az aradi szobrokat?

Beszélgetés Angel István dr.-ral a szobor jövőjéről.

(Saját tudósítónktól.) A Nicu Filipescu (Flórián)-uccai lovardában pihennek immáron két esztendeje a lebontott aradi szobrok, portól belepve várva azt az órát, amikor ismét napvilágra hozzák őket. A két művészi alkotás sorsáról egyidőben már hónapokon keresztül folyt a vita, azonban sem román, sem magyar részről nem sikerült még a végleges meg egyezés és így a szobrokat szakértő kezek elraktározták a lovardában. A két szobor száműzetése azonban — úgy lehet — nemsokára véget ér. Budapest törvényhatósági bizottsága — mint azt a mai lapunkban megírtuk — elhatározta, hogy tárgyalásokat kezd a román kormánnyal és a kikérendő szobrokat a magyar főváros terein helyezel el.

A szobrok esetleges elvitel előtt bizonyára még hetek hosszú tárgyalásai állanak és mielőtt kiadják őket Magyarországnak, különböző követeléseket kell Budapestnek kielégíteni a két szobor átadása ellenében. Elsősorban valószínű, hogy a kormány más emlékeket fog helyettük kérni, azonkívül pedig Arad város vezetésének is van követelése betáblázva a két szoborra.

A polgármestert hivatalban ülünk dr. Angel István interimar bizottsági elnökkel, aki még régebben, volt polgármester korában is több ízben foglalkozott az aradi szobrok ügyével. Előtte fekszik az Aradi Közlöny mai száma és csendesen mondja:

— Tudom, hogy sokan rehezelték azért, mert a lovardában helyezték el a szobrokat. Azonban a kulturpalotában nem fértek be, túl nagyok voltak és így nem

— A szív még ver. Percek telnek azután el, a szívverés egyre tart. Lederer Gusztáv volt csendőrfőhadnagy, nehezen válik meg a földtől, a bűnös testben ha gyengén is, de még ver a szív, követeli jogát az Élethez. Tizenkét hosszú percig tart a haldoklás, a szívverés egyre gyengébb, míg a katonarvos megállapítja:

— Lederer Gusztáv meghalt.

Sóhaj hangzik fel a nézőkből, a perceket keresztül a megfeszített idegek, a halálközdelem szörnnyü képe megviselte nagyon az embereket. És a kitóduló nézők adják tudtul a fogház előtt halálzó tömegnek, hogy a bűnös elnyerte büntetését, Lederer Gusztáv lelke már magasabb ítélőszéki előtt áll.

A szöke Mici bűnbánata.

A bűnhődés óráiban pedig a szöke Mici, a kivégzett bűnös, bűnhődő felesége rettenetes jeleneteket rendezett. A kilenc óra közeledtével valósággal őrjöngeni kezdett, úgy, hogy le kellett kötözni, nehogy kárt tegyen magában, vagy, másokban. Rémképeiben maga előtt látta a kivégzés részleteit, ahol azt az embert akasztják fel, aki miatta, érte ontott embervért és követte el borzalmas tettét. Ezzel a rémes emlékekkel kell majd a szöke Micinek is levezekelni hosszú esztendőkn keresztül azt, amit vétett.

volt más hátra, mint hogy a lovardában megfelelő helyre raktározzuk be az alkatrészeket. Ami a kormánnyal folytatandó tárgyalásokat illeti, abba a város nem avatkozik be. Valószínűnek tartom, hogy a kormány ellenszolgáltatást fog a szobrokért kérni, így több Romániát érdeklő műemlék kiadását. Melyek lesznek azok, nem tudom. Arad város vezetésének ebben az ügyben kevés lesz a tennivalója. A magyar kormány meg fog egyezni a román kormánnyal, mi utasítást kapunk arra, hogy a magyar kormány, illetve Budapest város megbízottainak meghatározott időben kiadjuk a szobrokat és akkor megtörténik az átvétel és az elszállítás.

— Mielőtt azonban a szobrok kiadása megtörténik, a magyar kiküldöttnek ki kell egyenlítenie a lebontási költségek számláját. Aradnak körülbelül 300.000 lejébe került a lebontás és az elhelyezés, amely összeget mi mintegy előlegként adtuk ki. Természetesnek találom, hogy a szobrok új tulajdonosának ezt az előlegezett összeget ki kell egyenlítenie.

— Meghíusult merénylet a Simplon ellen. Bucurestiből jelentik: A Simplon vonatot, amely most Sibiu és Piatra-Olt felé kerülőúton közlekedik, Maureni állomás előtt a mozdonyvezető megállította, mert észrevette, hogy a sineken valami akadály fekszik. Kiderült, hogy ismeretlen tettesek hatalmas sziklával zárták el az utat és a mozdonyvezető ébersége nélkül nagy katasztrófa érhetett volna a vonatot. A hatóságok megindították a nyomozást.

Megalakult

a Pánázsiai Szövetség.

(Milano, november 12.) A Se-colo odesszai jelentései arról számolnak be, hogy a török és orosz külügyminiszterek, valamint Perzsia és Afganisztán megbízottai tegnap aláírták a Pánázsiai Szövetség alapító jegyzőkönyvét. A szövetség gondolata Moszkvában született és kezdeményezője Csicserin külügyi népbiztos volt, aki azt akarta mindenáron elérni, hogy Perzsia, Törökország és Afganisztán szövetségre lépjenek. A szövetség egyébként véd- és dac-szövetség jellegével bír és főcélja az ázsiai angol befolyás leküzdése. Angliában Csicserin és a török külügyminiszter találkozásának óriási politikai jelentőséget tulajdonítanak. A találkozásról kiadott hivatalos török jelentés megállapítja, hogy az aláírt egyezmény Törökország s szomszédainak baráti jóviszonyát szilárdítja meg, ezzel szemben az angol sajtó nagyrésze azt állítja, hogy tulajdonképpen ázsiai népszövetség alapítása történt Odesszában. A Times konstantinápolyi jelentése arról számol be, hogy a Pánázsiai Szövetség nemcsak Anglia, hanem Olaszország ellen is irányul és ezzel akarja ellensúlyozni a készülő olasz-görög-bolgár szövetséget, amelynek kifejezett célja Anatólia és Keletrácia meghódítása.

Művészet.

* A színház műsora. Szombat: A Noszty-fiu esete Tóth Marival, vigjáték. (Béreltszünet.) Este 11 óra-
kor: Madame Riza, vigjáték. (Bemutatóelőadás.) Nagyszabású műsoros művész-estély. Vasárnap délután 3 óra-
kor: Marinka a táncosnő operett. (Mérsékelt helyárak.) Délután 6 óra-
kor: Csuda Mihály szerencséje, operett. (Mérsékelt helyárak.) Este 9 óra-
kor: A Noszty-fiu esete Tóth Marival, vigjáték. (Béreltszünet.)

* A Noszty-fiu esete Tóth Marival szombaton és vasárnap este béreltszünetben van műsoron, a premiér nagyszerű szereposztásában.

* Művész-estély a színházban. A szombati művész-estély iránt, amely 11 óra-
kor kezdődik, óriási az érdeklődés. Az est műsora a következő: 1. Zenei nyitány. 2. Végekimerülésig, bandázs nélkül; Zagon István tréfája. 3. Szentgyörgyi Mária és Pallay Manvi orosz tánc-duettje. 4. Kun Dezső tréfái. 5. Betegh Bébi és Deésy Jenő apacs-táncjelenete. 6. Örvössy Géza: Bajazzo, kabaré-dal. 7. Zöldhelyi Anna: Sanzonok. 8. Révész Lajos: Dráma az uccán. 9. Kertész Mancsi és ifj. Szendrey Mihály groteszk tánc-duettje. 10. Gyöző Alfréd: kuplék. 11. Borovszky Oszkár magyar delai Körössy Dúsdus zenekíséréttel. 12. Deésy Jenő: Spanyol szerenád. 13. Madame Riza, Békeffy László egyfelvonásos vigjátéka. Az egyes zeneszámokat Gellért Pál karnagy kíséri zongorán. A konferanszié szerepét Gyöző Alfréd tölti be.

* Nagy Géza fényképész műterme Arad, Bv. Regina Maria 8 földszint.

* Tücsök Matyi utazása Tündérországban. Ezt a bájos látványos mesejátékot játsszák a jövő hét hétfőjén és keddén délutáni gyermek-előadás keretében

Kiosztották a Nobel-dijakat.

Az egyik Nobel-dij egy magyar származású tudós- nak jutott.

(Stockholm, november 12.) Az irodalmi és tudományos világban nagy érdeklődéssel várták az idei Nobel-díjak kiosztását, ami most történt meg. A Nobel-díj körül nagy versengés folyt, mivel eltekintve attól, hogy a százezer svéd koronára rugó díj nagy összeget képvisel, a díj elnyerése jelentős erkölcsi értéket jelent. A tavalyi irodalmi díjat Bernard Shaw, a világhírű szatirikus angol író kapta meg. Anglia ismét elvitte ezzel a pálmát; eddig Rudyard Kipling, Hardy Thomas, Yeate kapták meg az angolok közül az irodalmi Nobel-díjat, sőt az angolok közé lehet számítani Rabindranath Tagorét is, aki szintén brit állampolgár és első munkái angol nyelven jelentek meg. Most Bernard Shaw kapta meg a díjat, azonban a szigetországban nem kelt túlságosan nagy lelkesedést. Ismert tény ugyanis, hogy az angolok nem szeretik túlságosan nagy honfitársukat, aki túlságosan sokat ostromozta könyveiben az angol kép-mutatást, hipokrizist és álszenteskedését. Nincsen egyetlen könyve vagy darabja, amelyben ne sebezne meg az angol hiúságot. A Nobel-díjat számára a Szent Johanna szerencse dráma, amelyben szuggesztíven szólaltatta meg a középkorban uralkodó, egymással szembenálló eszméramlatokat. A nagy író a kiválóságai dacára hazájában nem méltányolják eléggé és megtörtént, hogy ami-

kor a 60-ik születésnapját ünne-
pelte, nem engedték meg, hogy az ünnepség a parlament egyik fogadótermében folyjék le, mert — mint a parlamenti elnökség mon-
dotta — Shaw destruktív író. Shaw győzelme Thomas Maunt ütötte el a díjtól, mivel a bizottság a mérlegelésnél tekintetbe vette azt, hogy Mann még elég fiatal, tehát várhat.

Ugyanekkor osztotta ki a svéd tudományos akadémia a többi díjat, amelyek közül az egyiket egy magyar származású tudós, Sigmond Richard kapta meg. A jelentés szerint a svéd akadémia az előző évből függően tartott fizikai Nobel-díjat Frank József göttingai és Herz Frigyes hallei német tudósok között osztotta meg: az idei fizikai díjat Perrin francia tudós, a Sorbonne tanára kapta. Az előző évről függően maradt kémiail díjat Sigmond Richard magyar származású göttingai tanárnak, az ideit Svedberg uppsalai egyetemi tanárnak ítélték oda. Sigmond magyar származású ember, édesatyja Pozsonyban született. Rokoni a Zsigmond-család tagjai ma is Budapesten élnek, így nagybátyja Zsigmond Jenő evangélikus kerületi felügyelő, aki ma nyilatkozott is a budapesti lapoknak és elmondotta, hogy öccse legnagyobb tudományos felismerése az ultramikroszkop volt. Igen sokat munkálkodott a színek elmélete terén is.

„Eljött Román a gazdasági konjunktúrája is“

Kedvező külföldi vélemények az ország gazdasági fejlődéséről

(Bucuresti, november 12.) Egy magyar nagyiparos, aki hosszabb időt töltött Bucuresztben, tapasztalatairól a következő érdekes kijelentéseket tette:

— Románia gazdasági helyzete egyre javul és egészen bizonyos, hogy rövidesen meglepően konszolidált gazdasági helyzetbe kerül az ország. Ennek külső jeleiségit is konstatálhatjuk, mert újabban a külföldi tőke mind szívesebben helyez ki pénzt Romániában, mert egyelőre bizonyosnak látszik, hogy a lej sikerül rövid időn belül stabilizálni, másfelől a tőke teljes biztonságán kívül az üzleti jövedelem is igen rentabilis.

A magyar-román gazdasági viszonylat kiszélesülését jelenti az, hogy Bucuresztben nap-nap után egyre több magyar bankvezér és iparvállalati ember fordul meg. Heteken át itt tartózkodott Kanitz Jaques, az Auer Társaság elnöke, azután báró Kornfeld Pál, a Hitelbank vezérigazgatóhelyettese jött le Vajda igazgatóval, hogy résztvegyen a Nitrogén-gvárvár tésén. Amikor Kornfeld elutazott, felváltották őt a Kereskedelmi bank igazgatói, élükön Weisz Fülöppel. Vele jöttek Chorin Ferenc, Conrad Ottó, dr. Jacobi Olivér és dr. Bátor Viktor. Ugyancsak az elmúlt napokban érkeztek le Bucuresztbe a Herzog

M. L. budapesti ismert bankár-cég kiküldöttei.

A gazdasági helyzet javulását főleg attól remélik, hogy a lej árfolyamát sikerül rövidesen stabilizálni. Nagy kilátás van arra, hogy Románia megkapja nagy kölcsönét Angliában. Természetesen ma már nincs szó arról, hogy a lej árfolyamát 2 és fél frank körül stabilizálják, miután a lej már ennél lényegesen magasabban áll. Kedvezőek a kilátások export tekintetében is, miután nagymennyiségű gabona áll még az export rendelkezésére.

A tőzsdén meglepő ocsósa lehet vásárolni elsőrangú papirokat. Jól fundált vállalatok és bankok részvényei 10—30 százalékot jövedelmeznek és nagyon sok külföldi részvényvásárlás történik abban a reményben, hogy a lej stabilizálásával a részvények árfolyamában is változás lesz. Egyszóval eljött Románia gazdasági konjunktúrája is és ami különösen örvendetes Magyarország szempontjából, a jelek azt mutatják, hogy elsősorban a román-magyar pénzügyi kapcsolatok fognak kimélyülni.

Mielőtt butort vásárol,
tekintse meg
Bruckner butorgyár raktárait
Arad, Str. Ghiba Biria 16. 16763
Cégülajdonos: VAJNA ADOLF.

Elmaradt

a román előadás Aradon Leonardi társulata még az este el- utazott Nagyváradra.

(Saját tudósítónktól.) Leonardi bucuresti-i operett-társulata két előadást hirdetett az aradi színházban, ahol a „Marica grófnőt“ mutatta be kitűnő román fordításban és összevágó előadásban. Szendrey szinigazgatóval történt megegyezés alapján a magyar társulat a vendéjáték idején este 7 óra-
kor, míg a román társulat 10 óra után kezdték az előadásokat. Az első napon a román előadás csak fél 11 óra-
kor kezdődhetett és éjjel két óra tájban ért véget. Leonardi igazgató, aki meghatározott programmal turnézik Erdélyben, úgy tervezte, hogy társulatával még az éjszakai vonattal Nagyváradra utazhatik. Mivel azonban a nappali elővétel amúgy is nagyon gyenge volt és a direkciónak attól tartott, hogy az előadás elhuzódása miatt nem jut ideje a csomagolásra és lekési a vonatot, hirtelen elhatározással este 10 óra előtt kifüggesztették a pénztár ablakára a táblát, amelyben bejelentik az igazgatóság, hogy a közbejött akadályok miatt nem tartják meg az előadást. A nagy számban összegyűlt közönség csak lódottan távozott a színházból, a mely a magyar előadás végeztével lezárta kapuit. Az előre megváltott jegyek árát a közönség visszakapja.

Ongyilkos lett

egy dúsgazdag magyar földbirtokos.

(Szolnok, november 12.) Megrendítő ongyilkosság történt Püspökladányban, ahol a környék egyik leggazdagabb, legelőkelőbb földbirtokosa egy elveszített per miatt a halálba ment. Az ongyilkosságról, amely egész Magyarország nagy feltűnést keltett, az alábbi távirati tudósítást kaptuk:

Tisza Imre földbirtokos, akinek Püspökladány mellett nagy kiterjedésű birtokai vannak, ma püspökladányi házában föbelötte magát. A golyó az agyát roncsolta széjjel és azonnal meghalt. Az ongyilkosság nagy feltűnést keltett, mivel Tisza a környék egyik leggazdagabb földbirtokosa volt és számos neves arisztokrata családdal állott rokonságban. Néhány évvel ezelőtt nagy családi pere volt, amely az évek során felőrölte idegeit és most, amikor a pert elveszítette, valósággal életunt lett. A per elvesztése következtében másfél milliárdot kellett kifizetnie, ami idegileg teljesen összeroppantotta. Azóta kerülte a társaságot, magabazárkózott, morgorva lett s most megvált az életől.

— Ellenőrzik a telepeket. Bucuresztből jelentik: A földművelésügyi minisztérium felhívta az erdélyi gazdasági tanácsosokat, hogy vezessenek külön nyilvántartást a telepekről és azokat, akik letelepedési helyüket elhagyják, vagy megszegik vállalt kötelezettségüket, megfosztják telepüktől.

H I R E K

Az orosz szovjet megházasítja a hadifoglyokat.

Különös házassági kényszer az orosz szovjetbirodalomban.

(Braila, november 12.) Tegnap délután Brailába érkezett Dragnea Dragomirescu román katonája, aki orosz hadifogságból tért vissza Romániába. A volt hadifogoly elmondotta, hogy a szovjet még 1919. végén elrendelte, hogy minden hadifogoly köteles megnősülni és felesége csak orosz nő lehet. Aki a rendeletet nem teljesítette, azokat egyszerűen, minden vizsgálat nélkül főbelőtték. Dragomirescu is megnősült, feleséget s két gyermeket hagyott Irkutskban, ahol jólmenő fűszerüzlete volt, de elfogta a honvágy és hazaszökött. Érdekes, hogy Dragomirescu közvetlenül egy a román határ előtti helységre pályaudvarán egy körözölevélet olvasott, amelyet ellene adtak ki azon a címen, hogy megszögte a szovjetnek tett esküjét és szökést kísérelt meg. A körözést az ukrainai román komité elnöke írta alá.

— Milyen idő várható? A meteorológiai hivatal jelentése szerint egvelőre még csapadéka hajló idő várható, mély lehűléssel.

— Mariora szerb királyné Bucarestben. Bucarestből jelentik: Mariora jugoszláv királyné tegnap este udvari vonaton Cotrocenibe érkezett. A királyné Ferdinánd király megfogadására jött az országba és négy napig marad a fővárosban.

— Románia üdvözölte az olasz királyt. Bucarestből jelentik: Victor Emánuel olasz király 58.ik születésnapja alkalmából a bucuresti-i olasz követségen számosan fejezték ki szerencsekívánataikat. A kormány nevében Mitilneu külügyminiszter tolmácsolta Románia üdvözlését.

— Olasz tábornok Chisinau díszpolgára. Badoglio tábornagy, az olasz nagvezérkar főnöke Scarisoreanu tábornok és több törzstiszt kíséretében tegnap Chisinauba érkezett. A várost fellebegtették, nagyszabású katonai felvonásokat rendeztek és este a helyőrség tisztjei és a város polgársága vesperát adott az olasz vendég tiszteletére, amely alkalommal a város polgármestere átnyújtotta Badoglio marsallnak Chisinau város díszpolgári oklevelét.

— Az Erdélyi Bank új központi vezérigazgatója. Az Aradi Közlöny írta meg elsőnek, hogy a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank és a Banca Chrissoveloni között megállapodás értelmében az Erdélyi Bank elüji központjának élére Hargitay Bertalan, az aradi fiók eddigi vezérigazgatója kerül. Hargitay vezérigazgató néhány nap óta Clujon tartózkodik és az Erdélyi Bank ügyvitelét tanulmányozza. Minf értesülünk, a kiváló aradi bankvezér e napokban végleg átvészli új hivatalának vezetését.

— Letartóztatták Budapesten Kassák Lajost. Budapestről jelentik: A „Magyarország” jelentése szerint Kassák Lajos aktivista költő Budapestre érkezett. Amikor ez a főkapitányság tudomására jutott, jelenlést tettek az ügyészségnek, amely megtette letartóztatási indítványát. Ennek birtokában a rendőrség letartóztatta Kassák Lajost. A nagy felháborítást keltő letartóztatás indoka eddig ismeretlen.

Emelkednek külföldön a román értékpapírok

(Bucuresti, november 12.) A kormány ma Londonból táviratot kapott, amely szerint a román konszolidációs járadékpapírok, amelyeket az elmúlt évben 28 százalékkal, ez év márciusában 31 százalékkal, néhány nappal ezelőtt pedig 38 százalékkal jegyeztek, ma 42 százalékra emelkedtek, további emelkedő tendenciával. Ugyancsak ez a távirat jelenti, hogy az 1922. évi román kölcsönkötvények, amelyek néhány nappal ezelőtt 50—60-as árfolyamon állottak, ma 71-es árfolyamot értek el. További emelkedés várható.

Elégett egy aradi autó.

Automobilszerencsétlenség az aradmegyei Nagyzerind határában.

(Saját tudósítónktól.) Súlyos s csak a véletlenül mulott, hogy nem tragikus kimenetelű autószerencsétlenség részese volt tegnapelőtt délután egy ismertnevű aradi vállalkozó, az aradmegyei Nagyzerind község határában. Hegedüs Antal, az aradi Palugyay-pezsőgyár kerületi képviselője mintegy két héttel ezelőtt a Palugyay-cég majnem teljesen új amerikai gyártmányú Oldsmobil-autójával, amely jelentősen nagy értéket képvisel, üzleti körútra indult. A képviselő az utat szerencsésen abszolválta s visszatérőben volt Aradra.

Tegnapelőtt délután indult el Hegedüs Antal Váradról Arad felé.

— Új tiszti szolgálati szabályzat készül. Bucurestiből jelentik: A hadügyminiszter a tisztikar szolgálati szabályzatának módosításán dolgozik. A tervezet szerint a nyugdíjasok korhatárát leszállítják.

— Miniszter a brailai tábla ellen. Bucurestiből jelentik: A kereskedelmi minisztérium a semmitörvényű a brailai iparkamara-tanács ellen indított perének letartóztatására más bíróság delegálását kérte az illetékes galati tábla helyett, amelyet elfogultnak tart.

— Elfogták a szélhámos álhalkárt. Bucurestiből jelentik: Az Espanad szállodában letartóztatott Schultzet ma átvitették az ügyészségre Schultzenál számos nagy vállalat hamis részvényeit találták. Az erdélyi városokkal folytatott szélhámos kölcsöntörvényes ügyében most folyik a kihallgatás.

— Házasságok. Marciattal Béla (Brasov) és Scheiner Piri (Buziás) házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

Schwarz Klári és dr. Barta Imre (Oradea) holnap, vasárnap délután 6 órakor tartják esküvőjüket az aradi izraelita templomban. (Minden külön értesítés nélkül.)

— Megszökött fevencek. Bucurestiből jelentik: Munteanu és Ogaru életfogytiglani kényszermunkára ítélt fevencek akik Cair, ismert bucuresti-i írónak meggyilkolták, nvoe nappal ezelőtt megszöktek a börtönből. A rendőrség nyomukban van és azt hiszi, hogy a Budesti-i gyilkosság is ezeknek a fevenceknek a lelkiismeretét terheli. A gyilkosok letartóztatása már csak órák kérdése.

— Betörések Aradon. Birman Alfréd aradi lakos ma feljelentést tett az aradi államrendőrségen, hogy Ghiba Birta (Varjassy József) uccai lakásába betörték és onnan nagymennyiségű fehérneműt loptak el. — Ró'h Imre aradi lakos feljelentést tett, hogy lakásából 4000 lejt és egy aranygyűrűt elloptak. A rendőrség megindította a nyomozást.

Utközben, az aradmegyei Nagyzerind határában az autót motor-defektus érte, a másik pillanatban pedig láng csapott ki a motorházból, a benzin meggyulladt s hatalmas lánggal égni kezdett. Abban a pillanatban tüzet fogott az autó börteteje is s az egész autó lángba borult ugyanyira, hogy a bennülő Hegedüs Antal csak nagynehezen tudott az égő autóból kiszabadulni.

A sofőr és a környéken dolgozó gazdák igyekeztek a nagy lánggal égő autót eloltani, de minden kísérlet hiába valónak bizonyult: a gépkocsi teljesen elégett s csupán az acélváza maradt meg az egész automobilból. A kár biztosítás útján megtérül.

— Egy évvel meghosszabbítják a lakbérleti szerződéseket. Bucurestiből jelentik: A Dimineata értesülése szerint az igazságügyi miniszter úgy döntött, hogy a lakbérleti szerződéseket egy évvel meghosszabbítják. A javaslat a jövő héten a minisztertanács elé kerül, azután a kiküldött bizottság fogja végleges formába önteni. A parlament csak februárban tárgyalja a javaslatot.

Modern líra.

A tanító ur az iskolában a költészetről tart előadást és főleg a lírai költészetet fejtegeti.

A következő órán felhívja Mórickát és megkérdezi:

— Na, fiam, mit tudsz a líróról?

— Tanító ur — mondja Móricka szittogva — biztos forrásból tudom, hogy azt egész bátran meg lehet kontremindni.

— Szabadon engedték a bucuresti-i gyilkosság gyanúsítottját. Bucurestiből jelentik: A Calea Dubesti-i gyilkosság ügyében a nyomozás még nem vezetett eredményre. A letartóztatottakat bizonyítékok hiányában szabadlábra helyezték.

— Megkezdődött a gázgyári számlák rendezése. Ma megkezdte dr. Angel István interimár bizottsági elnök a gázgyár irodájában a gépüzemek adósaival való elszámolást. Eddig egy magánfél és egy ipari vállalat ügye intézhető el. A számlák elrendezése gyorsan folyik.

— Járják karbantartása. Az aradi rendőrprefektúra figyelmezteti az aradi házak és telek tulajdonosait, hogy a házuk, vagy telekük előtti uccai gyalogjárókat, amelyek nincsenek ellátva szilárd burkolattal, november 30-ig kötelesek homokréteggel úgy beborítani és egyenletessé tenni, hogy a fagy beálltával ne történhessenek rájuk szerencsétlenség. A rendőrség november 30. után ellenőrzést gyakorol és akik a rendelkezésnek nem tettek eleget, súlyosan büntetik. Az esetleges szerencsétlenségekért, amelyek a ki nem javított járda következtében történ-

nek, szintén az illető ház, vagy telek tulajdonosát teszik felelőssé.

— Letartóztatott garázda gazdaember. Radu Pascu vizsgálóbíró ma előzetes letartóztatásba helyezte Codrean György siklói gazdaembert, aki ellen apósa feljelentést tett, hogy fiatal feleségét súlyosan öszszeverte és az ölből elhajtotta apósa egy hizóját, amelyet aztán eladott.

— Megszökött a mikalakai parasztnábob. Fericsán Simon dugazdagnak ismert mikalakai parasztnábob egy fémillió lej adósság hátrahagyásával ismeretlen helyre tűnt el. Az ügyészség elrendelte körözését.

— Elveszett butorténykép. Péntek este negyed 8 és háromnegyed 8 óra között elveszett a főtéren — Str. Horia (Széchenyi-u.) és Str. Bratianu (Weitzer-u.) között — egy butorténykép, amely egy íróasztalt ábrázolt, amelynek jobb sarkába Ortutay név volt ráírva. Becsületes megtaláló illő jutalomban részesül Ortutay Lajosnál Str. Eminescu 30.

— Dr. Róna orr-, gége- és fül- orvos Str. Moise Nicoara (volt Petőfi-u.) 17. sz. alá költözött. (Simay-gözfürdő mellett.)

L. B. O. h a r i s n y á k

Kell. Krausz Arad

— Fodor Ella több heti külföldi tanulmányutjáról visszatért és műtermét újból személyesen vezeti a tapasztalt ujjtásokakl.

Eredményel kecsgetnek az új osztrák-magyar likvidációs tárgyalások.

(Bécs, nov. 12.) Az immár az összeomlás óta vajudó és utoljára ez év májusában megszaktított osztrák-magyar likvidációs tárgyalásokat a felek néhány nap előtt újra felvették. Az osztrák és magyar delegáció a Bécs melletti Badenben tárgyalnak Kienböck Viktor dr. pénzügyminiszter, illetőleg Sztérényi József báró képviselő vezetése alatt. Beavatott helyről szerzett értesülések szerint a most folyó tárgyalások eredményel kecsgetnek. A felek remélik, hogy végre létrejön a végleges megegyezés.

Ujév után kezdi működését Bécsben a Dunabizottság.

(Bécs, nov. 12.) A Nemzetközi Dunabizottság Pozsonyból Bécsbe való áthelyezésének munkálatai már folyamatban vannak és a főtitkárság közvetlenül ujév után kezdi meg működését az osztrák fővárosban.

Bécs öt esztendőre lett a Nemzetközi Dunabizottság székhelye.

A Pozsonyban megtartott nemzetközi kongresszus határozata Bécsben meglepetésként hatott, mivel általában arra számítottak, hogy továbbra is Pozsony maradjon a Dunabizottság székhelye. Bécsen kívül ugyanis Budapest és Belgrád is bejelentették igényüket és a székhely-változáshoz a Dunabizottság statutumai szerint a tagállamok kétharmad részének hozzájárulása szükséges. Igen valószínűtlen volt, hogy a négy rivalizáló közül — a három említett új jelentkezőhöz ugyanis Pozsony is csatlakozott — valamelyiknek sikerül megszereznie a szükséges kétharmad többséget.

Wassz Világítás

Fény vonz vevőket

Kirakatát jól és bőségesen kell
kivilágítani, mert csak
ezáltal vonzza a vevőket oda.
Kérjen villanyszakemberétől
fénygazdasági tanácsokat.

Helyes Világítás

Ostrom lámpával tökéletesíti világítását

Nagyarányu csempészs a határ mentén

Selymet hoznak be tömegesen, szarvasmarhát és lovat szállítanak ki titkos utakon.

(Salát tudósítónktól). Az utóbbi időben mind sűrűbben jelenik meg híradás arról, hogy a román-magyar határon itt vagy amott lefoglaltak egy csempésztársaságot és ennyi, vagy annyi az elkobzott csempészsakmánya. Néha kisebb, néha több ez a kvantum s van arra is eset, hogy értékben egyenesen szenzációs mennyiséget foglalnak le az ellenőrző közegek. Egészen bizonyos azonban az, hogy a tény legesen megakadályozott csempészet csak kis százalékát teszi ki az eredményesen végrehajtott akcióknak és az elkobzott mennyiség — a nagy fogásokat is beleszámítva — csak jelentéktelen részét, kicsi kis hányadát teszi ki az át-csempésztett áruknak.

Ma, illetve már régi idő óta az a csempészet gazdasági irányvonala, hogy Romániába textil, különösen selyemárut hoznak és innen szarvasmarha és ló megy ki a titkos csempészvonalokon. Ma már az ékszer és általában a nemes fémcsempészet nem nagyon kifizetődő üzlet, nem lehet keresni, annyit semmiesetre sem, hogy a vállalkozás kibírja a súlyos rizikót. Különben is az éfajta csempészet majdnem kizárólag a vonatokban bonyolódik. Ugy a vonatcsempészetnél, mint az országutak körüli csempészetnél a hatósági közegeknek egyöntetű megállapítása az, hogy a közönség egyáltalán nem tartja bűnnek a csempészetet és soha nem fordul elő, hogy egyébként indifferens és korrekt moralitású egyének a csempészekkel szemben a hatóság embereinek legyenek segítségére. Ha se ide, se oda kifejezetten nem is segítők, de mindenesetre semlegesek maradnak.

Ugyanez a helyzet a vonat utasival, mint a határmenti lakossággal kapcsolatban. A határmentén bárhol könnyen kap hűvőhelyet a csempész és ez a nagyon is aktív szolidaritás megnehezíti az üldözők munkáját. Súlyos, állandó és elkeveredett harc folyik tehát a csempészek és üldözőik között, a melyben állandóan újabb invencióval kifundált eszközök és módszerek érvényesülnek. A legújabb trükk, amire most rájöttek a határrendőrségek, a következő:

A csempésztársaságok saját külön spicijüket elküldték a határ állomásokra és ezek ott nagy titokzatosan besugták, hogy itt és itt, ekkor és ekkor óriási mennyiségű csempészarut fognak behozni. Tudni kell még azt, hogy a spiclik előzetesen egy kis renométtel szereznek azáltal, hogy helyzeti ismeretük segítségével egy-két idegen, jelentéktelen csempészcsemetét lelepleznek. Az sincs kizárva, hogy egy-egy nagyobb szabású kampány érdekében maguk rendeznek ilyen csempészcsemetét di-

Allamosítják a magyar vidéki színházakat

Hevesi Sándor előadása Bécsben a magyar színpadról. — Az erdélyi, szlovenszói és vajdasági magyar színházak elvesztésének káros következményei.

(Bécs, nov. 12). A Révy Ferenc dr. nyugalmazott államtitkár agilis elnöke alatt működő Bécsi Magyar Szövetség a napokban tartotta meg 33. kultur-estélyét előkelő közönség részvétele mellett. A hallgatóság soraiban többek között megjelentek Ambrózy Lajos gróf, Magyarország bécsi követe és meghatalmazott minisztere feleségével és nővérével. Csárszky dr. pápai prelátus, a Pázmáneum igazgatója, Herterich Ferenc, a Burgtheater igazgatója, Glücksmann Henrik dr., a Deutsches Volkstheater dramaturgja, valamint a bécsi magyar kolónia számos előkelősége.

A kulturestély első részét Hevesi Sándor dr., a budapesti Nemzeti Színház igazgatójának előadása a magyar színpadról tölthette be. Hevesi igazgató német nyelven ismertette a magyar drámairodalom fejlődését Kisfaludy Károlytól és Vörösmarty Mihálytól napjainkig. Különös nyomatékkal mutatott rá Rákosi Jenő nagy szerepére és Herczeg Ferenc jelentőségére. Azután a magyar színpadi kultúra jelenlegi válságával foglalkozott. Ennek okát abban látja, hogy a magyar színpad el-

rekt renomé-szerzési célzattal. A besugás célja az, hogy a határőrök figyelmét az általuk meghatározott helyre koncentráliák s ez alatt más határpontra kényelmesen átsétálhassanak az áruval.

Az utóbbi időben a határközégek rájöttek erre a machinációra és ki is tett a spiclik becsülete. Ez a módszer tehát egyelőre véget ért, de biztos, hogy újat fognak kitalálni. A csempészet nem rendőri probléma, gazdasági betegség szükségyszerű tünete. Csak belsőleg lehet gyógyítani. Az a bizonyos szolidaritás, amiről a rendőrök panaszkodnak, lényegében nem egyéb, mint demonstráció a mai vámrendszer és gazdasági elzárkózottság ellen.

vesztette nagy rezervoárját, a pozsonyi, kassai, kolozsvári, temesvári, aradi, nagyváradai és szabadkai színházakat. A budapesti színházak már nem tudnak meríteni ebből a nagy rezervoárból és visszont a magyar színészet kiválóságai, akik nem képesek Budapesten elhelyezkedni, nem találhatnak elhelyezkedést ezekben a városokban. Másrészt a jelenlegi szomorú viszonyok következtében a magyarországi vidéki színházak kénytelenek az operette felé orientálódni. A magyar színpad ma tehát nagy krízisben van, ép úgy, mint a többi európai államok színpadjai. Csakis úgy biztosítható a nagy tehetségekkel rendelkező magyar színpad jövője, ha a kormány államosítja a vidéki színházakat. Előadásának befejezéseként Hevesi Sándor kifejezést adott ama meggyőződésének, hogy a magyar kultuszminisztérium ezt a szükséges államosítást csakhamar végre fogja hajtani.

Hevesi Sándor nagy tetszéssel fogadott előadását nívós hangverseny követte.

HA LAPUNK részére közölni valója van, telefonon is bemondhatja. TELEFON SZÁM 151.

SPORT.

O A vasárnapi footballmérkőzések bírái. A vasárnapi mérkőzések vezetésére a delegáló bizottság a következő bírót küldte ki: Gloria-CFR-pálya d. e. 11 órakor AMTE II.—Hakoah II. Szöv. díj; vezető: Balajthy István; d. u. 2 órakor: Gloria-CFR—ATE I. oszt. bajnoki; vezető: Burdán Miklós, határbírók: Behm Béla és Gaál János; d. u. 3 és fél órakor: AMTE—Hakoah I. o. bajnoki; vezető: Manea Demeter, határbírók: Fock Béla és Harangozó István. Olympia-pálya (Micalaca): Délután 1 és fél órakor: AAC II.—Olympia II. Szöv. díj; vezető: Hammermann Béla; d. u. 3 és fél órakor: AAC—Olympia I. o. bajnoki; vezető: Horváth Lajos, határbírók: Juhász Zoltán és Matuz András. Tricolor-pálya: Dél előtt 10 és fél órakor: Wacker—Bonatul II. o. bajnoki; vezető: Pálffy Gyula. Lupeni: Jiul-AC—CAMP I. o. bajnoki; vezető: Vajtanu Titus.

Dr. Groszman Alfrédné
szövműhelye Arad,
Str. Moise Nicoara (Petöfi-u.) 17.

Elismert minőségű, kiállításon díjazott
perzsa szőnyegek
készítése.

Régi keleti szőnyegek szakszerű javítása

Rádió-műsor.

Szombat, november 13. Wien, 15.30. Schiller: Haramiak. — 19.30. A Straaspor előadása, utána Jazz-band. — Grác, 16. 18. A Hütti-Kapelle hangversenye. — 19.30-tól a bécsi program. — Milano, 21. Puccini: Tosca. — 23. Jazz-band. — Zágráb, 20. Dal- és áriaest. — Breslau, 16. A Savoy-Kapelle hangversenye. — 20.10. A sziléziai népkar humoros hangversenye. — 22.15. Táncczene. — Róma, 16.30. Zongorahangverseny. — 21. Lohengrin opera-előadás. — Lipcse-Drezda, 16.30. Hangverseny. — 20.30. Vidám est. — 22.15. Táncczene. — München, 13. Kamaratrio. — 20. Rahab-operaelőadás. — 22.30. Táncczene. — Budapest, 9.30. 12 és 15. Hírek, közgazdaság. — 17.02. A magyar királyi opera zenekarának hangversenye. — 20. Goethe Faust-opera-előadás. — 22.15. Cigányzene.

Kérem vasárnapi kirakataim megtekintését.

Harisnyát, zoknit, esipkét, szallagot, rövidáru és kézimunka cikkeket legolesobbban beszerezheti

Kárpáti Gyula

kézimunka és rövidáruházában
Arad, Strada Bratianu No. 11.

Fehérnemű előnyomda!

KÖZGAZDASÁG.**Nem jelenkeznek a hadikölcsönkötvényekért**

Az aradi pénzügyigazgatóság felhívása a bankokhoz és vállalatokhoz.

(Saját tudósítónktól.) Több ízben megirta már az Aradi Közlöny, hogy a pénzügyminisztériumból az aradi pénzügyigazgatósághoz beérkeztek a felülbélyegzett hadikölcsönkötvények, sőt azok szétosztása is megkezdődött. Glava György pénzügyi tanácsos már két héttel ezelőtt megkezdte a címletek visszaszolgáltatását, ezen idő alatt azonban összesen négy pénzintézet jelentkezett a kötvényekért. Glava tanácsos most ismételt felhív-

ja azokat a pénzintézeteket, részvénytársaságokat és nagyvállalatokat, amelyeknek nagyobb kötvénypaketjük volna, azok átvétele végett haladéktalanul jelentkezzenek a pénzügyigazgatóságon (földszint, harmadik ajtó) amál is inkább, mert amennyiben nyolc napon belül a vállalatok nem vonják át kötvényeiket, úgy a magánosok címleteinek visszaszolgáltatását kezdik meg s csak azután kerülhet sor ismét a részvénytársaságok, illetve vállalatok kötvényeinek visszaadására.

Zürichben 2.85, Párisban 16.40 a lei.

Helyi valutaárak. (November 12.) Pénz: Márka, 42, dollár 180, angol font 850, francia frank 5.75, lira 7, cseh korona 5.20, magyar korona 3.95, dinár 3, osztrák schilling 25, svájci frank 34. **Áru:** Márka 43, dollár 182, angol font 870, francia frank 6, lira 7.50, cseh korona 5.40, magyar korona 3.90, dinár 3.10, osztrák schilling 25.50, svájci frank 35. **Kifizetések:** Berlin 43.60, Amsterdam 73.60, Newyork 182.25, London 888, Páris 6.07, Milanó 7.70, Prága 5.44, Budapest 388, Zágráb 3.24, Bécs 25.80, Zürich 35.30.

Zürichi tőzsdényitás. (November 12.) Berlin 123.10, Amsterdam 207.45, Newyork 518.75, London 2515.12.50, Páris 16.65, Milanó 21.07.50, Prága 15.37.50, Budapest 72.75, Belgrád 9.15, **Bucuresti** 2.85, Varsó 57.50, Bécs 73.15.

Zürichi tőzsdézárlat. (November 12.) Berlin 123.10, Amsterdam 207.45, Newyork 518.50, London 2515.12.50, Páris 17.10, Milanó 21.35, Prága 15.37.50, Budapest 72.75, Belgrád 9.15, **Bucuresti** 2.85, Varsó 57.50, Bécs 73.15.

Bucuresti-i tőzsdézárlat. (November 12.) **Kifizetések:** Páris 5.92, Berlin 43.10, London 878, Newyork 180.75, Milanó 7.53, Zürich 35, Bécs 25.55, Prága 5.39. **Valuták:** Napoleon 750, márka 43.50, léva 1.35, török lira 0.93, angol font 890, francia frank 6.15, svájci frank 35, olasz lira 7.70, drachma 2.30, dinár 3.15, dollár 184, lengyel zloty 20, osztrák schilling 25.50, magyar korona 25.50, cseh korona 5.35.

Megrendszabályozták a Bucuresti-i tőzsdét. Bucurestiből jelentik: Az Alschek-bank magyaranyu bukásának szomorú következményei voltak a tőzsdére is. Ez a

körülmény aztán ismét felszínre vetette a mindjobban elszaporodó pénzváltók és tőzsdeiügynökségek manipulációjának megrendszabályozásáról hozandó törvényrendelet tervét. A tőzsdetanács tegnapi ülésén foglalkozott ezzel a kérdéssel, azonban döntés semmilyen formában nem történt. A tőzsdetanács ülésével egyidejűleg a pénzváltók és tőzsdeiügynökök is megbeszélést tartottak, amelyen azt a határozatot hozták, hogy egy memorandumot fognak eljuttatni a tőzsdetanácshoz s ebben határozottan kijelentik, hogy az Alschek-bank tőzsdei manipulációiban nem vettek részt s a tőzsderendeleteket mindenkor a legnagyobb tiszteletben tartották.

Ujabb kamatleszállítás Magyarországon. Budapesti jelentés szerint pénzügyi körökben úgy hirlük, hogy a Nemzeti Bank már a legközelebbi időben és pedig még karácsony előtt ujra leszallítja a bankkamatlábát hat százalékról öt és fél százalékra.

Piaci árak. Burgonya 5—6 lej, hagyma 6—7 lej, tehénturó 16—20 lej, juhturó 56 lej, vaj 140—180 lej, alma 6—12 lej, körte 16—25 lej, dió 28 lej, szőlő 25 lej kilogrammonként, tojás 3 lej darabja, tej 8—9 lej, tejfel 40—45 lej literje. A baromfi piac árai: sovány liba 150—160 lej, sovány kacska 80—100 lej, csirke 50—80 lej párja, kövér liba 140—200 lej, kövér kacska 80—120. A gabonapiac árai: buza 750 lej, kukorica 380—400 lej, árpa 500—520, zab 450—460 lej métermázsánként. Az állatvásár árai változatlanok.

Felelős szerkesztő:
RÉTHY JÓZSEF.

Cenzurat: Prefectura Judefulul.

M O Z I.

xx „Hamvazó szerda” az aradi Apolló maj műsorán. A „Hamvazó szerda” eseményteljes, izgalmas cselekmény keretébe foglalja a tragédiát, melynek lényege egy letűnt világ reminiscenciáit vetíti a néző elé. A darab lebilincselő megrendezése minden tekintetben illeszkedik a főszereplők kiváló teljesítményéhez. Claire Romer, Lya Eibenschütz és Bern Aldor együttese valósággal szenzáció számba megy. Az előadások fél 5, 6, fél 8 és 9 órakor kezdődnek.

xx „Szevillai szirén” az aradi Uránia szombati bemutatója. A spanyol bikaviadorok életéből merítette a szerző nagystílusú témáját, a pompázó látványosságokkal telt filmben egymást követik a megkapóan izgalmas jelenetek. A darab főszereplője Priscilla Dean, akinek nagystílusú játéka, mimikai mondanivalója valósággal elbűvöli a közönséget. Az előadások fél 5, 6, fél 8 és 9 órakor kezdődnek.

xx Az aradi Apolló legközelebbi műsorán a „Végzet” című legnagyobb Napoleon-film szerepel. Fő szereplő Isabelita Ruiz.

Az aradi Apollóban ma Hamvazó szerda

nagy katonai film.

Főszerepben:

BERN ÁLDOR.

Az előadások 1/2 5, 6, 1/2 8 és 9 órakor kezdődnek.

NYILTÉR.

E rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

Tessék bevégni!

Ma este 6 órakor

megnyílik a

TRANSYLVANIA

speciális

esernyő és bőrönd-áruház.

Ernyő javításokat és áthuzásokat pontosan és jutányosan vállalunk.

Szíves pártfogást kér:

„TRANSYLVANIA”
esernyő és bőrönd-áruház
Arad, (Fischer Ellz palota.)

Figyelem!

Arad, Str. Moise Nicoara (Petőfi-u.) 2. sz. alatti házban levő teljesen ujonnan berendezett

„LOCARNO” húscafnokban
mindenkor elsőrendű borju, marha és sertéshusok, felvágottak kaphatók pontos kiszolgálás mellett.
Figyelem a cégre!

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon rokon, jóbarát, Kolléga és ismerősnek, kik néhai Dávid József volt „Astra” gyári műhelyfőnök sírközelavatásán megjelentek, ezúton mondunk hálás köszönetet.

Külön köszönetünket nyitvánitjuk a Vagongyár dalárdájának a hallatott gyászdaláért, valamint dr. Vágvolgyi és Flupert urak fenkölt beszédéért.
A Dávid-család.

CONTINENTAL SZALLODA BUDAPEST,

VII., Dohány-uca 42-44.
Építése teljesen befejezve,
a város központjában, pályaudvarok közelében
Legmodernebb családi szálloda
180 szoba, (fürdőszobás, telefonos szobák)
Olcsó árak!
Távlatok:
„CONTINENTALHOTEL”

Nagy bolthelyiség

Arad főterén
Minorita templommal
szemben

1927. május 1-re
kiadó!

Cím az „Aradi Közlöny”
kiadóhivatalában.

Harisnya gyári lorakatom részére keresek egy nagy

**raktárhelyiséget
irodahelyiséggel,**

lehetőleg a Boros Benti-tér közelében.

A helyiség lehet udvari helyiség is.

Szíves megkeresések: 6798

OSCAR WIENER,

ARAD, Strada Muresului 1. a. körötnök.

Publicatiune.

Se aduce la cunoştinta măcelarilor din Arad că la Batalianul II. gr. din Cetate, in ziua de Noemvrie 1926. se va ţinea licitaţie pentru a angaja furnizori pentru a da carne pentru trupă. Doritorii care vor a se angaja se vor prezenta in dămineaţa zilei de 28. Noemvrie a. c. ora 9.30 cu oferta inchise. 6799

Maior

AGELESCU.

Az aradi URANIABAN ma, szombattól SEVILLAI SZIRÉN

Dráma a spanyol bikaviadorok életéből.

Főszerepben:

PRISCILLA DEAN.

Az előadások 1/2 5, 6, 1/2 8 és 9 órakor kezdődnek.

APRO HIRDETÉSEK.

Jelölve az apróhirdetésekről: Az apróhirdetések díját az alábbiak szerint számítjuk. — Minden sor hirtelre ára hétköznap 4 lej — bány. vasárnap 5 lej. — Vastagabb betűvel 8 lej, illetve 10 lej. — A vastagabb betűvel kiadottakat alkalmassal kell jelölni. — Hirdetéseket d. u. 6 óráig vesszük fel. — Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. — A legkisebb hirdetés ára 10 szög hétköznap 40 lej, vasárnap 50 lej. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetéseket visszavetse, amelyek tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhetők, azt minden egyes esetben megváltoztatása, illetve helyesbítése. * * * * * Hirdetéseket telefon úján is felvehetők, telefon szám: 151. * * * * *

Levelezés.

NEGYVENÉVES urlasszonynak, ki ma kéthete hirdetőt, levele van fenti címre és nem kért jellegén. Avval zavarok vannak. 6809

Alkalmazás.

ÖNALLOAN jólőző mindenek szakácsnő november 15-re vagy december 1-re felvétetik Arad, Szt. László-ucca 15. Vulpe. 6776

FELSŐKERESKEDELMI iskolát végzett, teljesen megbízható és jó munkatérű, 15 évi irodalmi gyakorlattal rendelkező korekt és józanéletű tisztviselő, nagyobb vállalatoknál, pénzügyintézeteknél, vagy gyáraknál, perkt román és magyar levelező, könyvelő, pénztárnok, kalkuláló és fuvarlevél felülvizsgáló, vagy ezekhez hasonló, komoly és állandó alkalmazást keres. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 6805

JÓLFOZÓ, tiszta szakácsnőt keresek. Varjassy József-u. 22. 6500

PERFEKT varrónő divatszalonba ajánlkozik, esetleg házakhoz is elmegy. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 6803

EIN intelligentes deutsches Mädchen wird zu zwei Kindern gesucht. Apotheker Berger, Calea Saguna. 6807

Ingatlan.

PLADÓ házhely kedvező feltételek mellett Pécska-ut Oxigén gyár udvarában. Érdeklődni ugyanott. 6746

OYARÉPÜLET 40 m. hosszú, 360 □-os telekkel, olcsó bankteherrel eladó. Bővebbet Rudolf Mossnánál. 10389

Vétel és eladás.

OYARI ÉS HELYBEN készített perzsaszőnyegek, bundák, férfi téllkabátok, virág, virág törzsek, szőnyeg, asztalterítők, függönyök, háló, ebédli, uriszoba, szalonberendezések, klubgarnitúra, bőr fotelok, szalonfotelok, mosdók, íróasztalgarnitúra, étkező, teás moka, mosdószervizek, asztalok, székek, fonott nyugágy, villanyfűzők, képek, asztalműk, gyermekágy, gyermekkoscsk. alán-téktárgyak, órák, Phönix palma stb. eladók. Salgóná, Arad, Str. Consistoriului 12. (Batthyány-u.) I. em. jobb. 1000

A VÉGIÁRUSÍTÁS a „Salon Artistique”-ben Fischer Elz palota megkezdődött. Butorok, porcellánok, szőnyegek, tükrök, órák stb. e hó végéig beszerzési áron kerülnek eladásra. 1206

MŰTÁRGYAKAT, antik tárgyakat, kompiett szobaberendezéseket, szőnyegeket, közzaksági cikkeket, férfi ruhanevelő, egyes burfordarabokat stb. bizományba veszek, azok gyors eladásáról gondoskodom. Kezelési költség nincs. Salgóná, Arad, Str. Consistoriului 12. (Batthyány-u.) I. em. jobb. 1000

Legkisebb: 60 női harisnyát 30.- lejtől 188.- lejtől
Főúton: 20.- lejtől 45.- lejtől. Bőr nappa kezelt. 205.- Selyem csálak
30.- lejtől 80.- lejtől. Csipkék és divat szőnyegek árát változtokban!
Fő úton harisnyák vásárlásánál külön engedmény!

Bogyó A.
Arad,
Strada Eminescu 18.

Klégett rádiólámpákat

beeseről 6827
„ELECTRON” Arad, Str. Metianu No. 1.

Belvárosi alápincézett nagyon szép emeletes ház, elfoglalható 5 szobás, fürdőszobás, ozenkivül egy 3 szobás, fürdőszobás lakással; továbbá az Őrúttay-palota közelében nagy bérbevehető emeletes igen jó bérház, jutányos árért. 10 lakásos, közelebbi fizetési feltételekkel eladó.

Kizárólagos megbízott: Györfly „MUREX” Irodája Arad Str. Unirel (Fáblán G.-ucca)

Ha nem ellensége pénzenek,

ugy térfl és női szövet, selyem, bársony, harisnya és vászon szükségletelt

RIPPNER és BENKŐ

Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc-uccal) divatáruházában szerzi be olcsó árai! —: Figyelmes kiszolgálás!

Okvtás.

ZONGORA órákat ad kezdők és haladók részére jutányosan. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 6808

Önnek is érdeke, hogy rossz karban levő FOGAIT mielőbb rendbe hozatja a Lenkel-ucca I. sz. (autobusz megálló hely) alatt levő fogászati műteremben

ahol minden e szakmába vágó munkát a legolcsóbb árcért elkészítünk. Munkálatok részletfizetésre is. Rendelő órák vasárnap is d. u. 8-12-ig, d. u. 2-6-ig. Állami alkalmazottaknak árkedvezmény!

Ujmikelakán

telkek kedvező fizetési feltételek mellett eladók. —: Bővebb felvilágosítást: SZABÓ-drogériában Arad, Bulev. Regina Maria 12. 6777

Uj butorhitel!
részletfizetésre.
Ebédli, háló, fa- és vasbutorok, diványok, matracok, ágycetetek, Eden pamlagok, zongora, varrogép, írógép stb.
CAROL GARAI
MAGAZIN DE MOBILÉ.
Arad, Piața Avram Iancu 10.

Muzsay József

Arad, színházzal szemben.

Őszi árjegyzék:

- Férfi öltöny tiszta gyapjú ... Lej 950—
- Férfi öltöny divat színben ... „ 2650—
- Sötét kék és fekete öltöny ... „ 2850—
- Őszi felöltő ... „ 1050—
- Ujster double ... „ 2850—
- Ujster angol ... „ 3450—
- Fregoli raglán ... „ 2200—
- Gummi kabát ... „ 950—
- Bőrkabátok minden színben ... „ 4800—

Mérték szerinti szabóság.

Nagy postó raktár.

Căile Ferate Unite Arad și Cenad Societate Anonimă Arad.

Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak Részvény-Társaság Arad.

Bilanțul anului 1925. évi Mörleg számla.

ACTIVA — VAGYON:

1. Construirea căilor ferate — Vasutépítés 10525700.—*) Lei. 2. Complectări și investiri de cale ferate — Vasutkiegészítés és beruházások 9,844.935.85*) Lei. 3. Complectări și investiri de cale ferate din fondul de rezervă — Vasutkiegészítés és beruházások a tartalékalapból 343.500.— Lei. 4. Casa — Pénztár 669.199.63 Lei. 5. Debitori — Adósok 11,242.191.76 Lei. 6. Averei întreprinderilor și uzinelor industriale — Iparvállalatok és üzemek vagyona 24,096.908.01 Lei. 7. Averei instituțiilor de pensii — Nyugdíjintézet vagyona 1,792.992.77 Lei. 8. Efecte de cauziuni — Biztosíték értékpapírok 72.640.— L. Suma: 58,498.068.02 L.

PASIVA — TEHER.

1. Capital acționar — Részvénytőke: a) acții fundamentale — törzsrészvények 8,464.000.— Lei. b) acții de prioritate de 6%-os elsőbbségi részvények, neamortizate — törlesztetlen 5,530.400.— Lei. amortizate — törlesztett: 1,065.300.— Lei. c) acții de prioritate seria II. de 5% neamortizate — 5% II. sor. elsőbbségi részvények törlesztetlen 2,046.000.— Lei. 2. Fondul de rezervă creat pt. complectarea și investirea căilor ferate — Vasutkiegészítés és beruházásokra alkotott t. a. 397.371.74 Lei. 3. Reserve — Tartalékok: a) fondul de rezervă al exploatarei — Üzleti tartalékalap 2,108.021.70 Lei. b) fondul de rezervă pt. dividenda acțiilor fundamentale — törzsrészvényosztalék tartalékalap 559.462.84 Lei. c) fondul de rezervă pt. scăderea prețurilor materialelor rulante — járművek értékcsökkenési tartalékalapja 1,400.000.— Lei. d) reserve separate — külön tartalékok 1,240.971.74 Lei. 4. Creditori — Hitelezők 21,874.291.46 Lei. 5. Dividende neplătite — Kifizetetlen osztalékok 6 millió 320.914.20 Lei. 6. Creditori întreprinderilor și uzinelor industriale — magánüzemek hitelezői 570.395.83 Lei. 7. Fondul instituțiilor de pensii — Nyugdíjintézet alapja 3,778.169.28 Lei. 8. Cauțiuni — Biztosítékek 72.640.— Lei. 9. Transportul profitului din 1924. évi nyereség áthozat 10.918.— Lei. 10. Profit net din 1925. évi tiszta nyereség 3,059.211.23 Lei. Suma: 58,498.068.02 Lei.

*) Valoarea facturilor 39,935.134.02 coroane antibelice și 101.811.23 Lei. Până la stabilirea definitivă a valorii nominale a acțiunilor noastre suma de coroane s'a socotit provisoric în proporția de 2:1 — A számlák értéke 39,935.134.02 háboru előtti osztrák-magyar korona és 101,811.23 Lei. Részvényeink névértékének végleges megállapításáig a korona összeg provizorikusan 2:1 arányban vétetett számításba.

Contabilitate — Könyvelésért:

Martonos m. p.

contabil expert — könyvszakértő.

Arad, la 31. Decembrie 1925. — Arad, 1925. december 31.

Căile Ferate Unite Arad și Cenad Societate Anonimă

Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak Részv. Társ.

Contele Zelenski gróf m. p.

Koromzay m. p.

Confrontând bilanțul prezent cu strazza și cu registrele, l'am examinat și l'am aflat în deplină ordine. — Jelen mérlegszámlát a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlítva megvizsgáltuk és azt teljesen rendben találtuk.

Arad, la 17. Iunie 1926. — Arad, 1926. június 17.

Comitetul de supraveghere al Căilor Ferate Unite Arad și Cenad.

Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak R. T. felügyelő-bizottsága:

Alexandru Heinrich Sándor m. p.

Andrei Dantel Endre m. p.

contabil expert. — könyvszakértő. contabil expert. — könyvszakértő.

Contele Ludovic Porcia Lajos gr. m. p.

Az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak felügyelő-bizottságának jelentése.

TISZTELT KÖZGYÜLÉS!

Van szerencsénk a tisztelt Közgyűlésnek tudomására hozni, hogy a kereskedelmi törvény és a társulati alapszabályok értelmében a társulat ügykezelését a lefolyt 1925. évben több ízben megvizsgáltuk és úgy ennek törvény- és alapszabályszerű helvességéről, a pénztári értékek rendbenlétéről, valamint a könyvvezetés pontosságáról magunknak mindannyiszor megvugtató tudomást szereztünk.

Az igazgatóság által elének terjesztett 1925. évi mérlegszámlát és nyereség- és veszteség-számlát behatóan megvizsgáltuk és kijelentjük, hogy azok az üzleti könyvekkel és a nekünk előterjesztett leltári kimutatókkal megegyeznek és úgy a kereskedelmi elveknek, mint a törvény követelményeinek minden tekintetben megfelelnek.

A fentebbiek alapján van szerencsénk az igazgatóságnak az 1925. évi 3,059,211 Lei, 23 bani tiszta nyeresemény hovatfordítása tárgyában be-terjesztett indítványát a tisztelt Közgyűlésnek elfogadásra ajánlani.

Végre kérjük a tisztelt Közgyűlést, hogy az 1925. üzletétvét illetőleg alulírott bizottság részére a felmentvényt megadni sziveskedjék.

Arad, 1926. június 17.

Az Aradi és Csanádi Egyesült Vasutak Részvénytárs. felügyelő-bizottsága

Heinrich Sándor s. k.

Dániel Endre s. k.

könyvszakértő.

könyvszakértő.

Gróf Porcia Lajos s. k.

6151